

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΑ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1933

ΑΡΙΘ. 45

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Αί ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συγκλήσεως τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς ληφθεισῶν περὶ τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος ἀποφάσεων νέαι θλιβεραὶ ἐκδηλώσεις τῶν ἔτι δυστυχῶς ἐκ πλάνης ἐμμενόντων εἰς τὴν παλαιὰν χρονολόγησιν τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου εὐαρίθμων χριστιανῶν καὶ διὰ τῆς ἐμμονῆς αὐτῶν ταύτης ταραττόντων τὴν ὁλότητα τοῦ εὐσεβοῦς ἑλληνικοῦ λαοῦ, γνωσθεῖσαι ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ὁρθοδοξίας, κατέθλιψαν τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὴν θλίψιν δὲ αὐτῆς ταύτην προήχθη νὰ ἐκφράσῃ πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν διὰ προσφάτων γραμμάτων ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Τὴν ἀπὸ τῶν ἐκτροπῶν ὁμῶς ἐκείνων θλίψιν ἐμετρίασε—κατὰ τὰ πατριαρχικὰ γράμματα—ἡ ἀνακούφισις, ἣν ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἠσθάνθη, πληροφορηθεῖσα ἐκ τῶν γνωσθεισῶν ἐν τῷ μεταξὺ εἰδήσεων περὶ τῶν ὑπὸ τῆς ἱεραρχίας ὁμηγύρευος τῶν συνελθόντων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ληφθεισῶν ἤδη ἐν εὐσταθείᾳ ἀποφάσεων ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Εὐελπιστεῖ δὲ ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται καὶ τὰ κατὰ ταύτας μέλλοντα νὰ ἐνεργηθῶσι θὰ ἀποφέρωσι τὸ εὐκαταῖον ἀποτέλεσμα πρὸς ταχὺν καὶ ὀριστικὸν τερματισμὸν τῆς λυπηρᾶς κινήσεως, ἣτις τόσον μῶμον προξενεῖ εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν μόρφωσιν τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου.

Ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς τούτοις γράμμασιν ἐκφράζεται σαφῶς καὶ σταθερῶς ἡ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀντίληψις, ὅτι «κατ' οὐδένα ποτὲ τρόπον καὶ ὑπὸ οὐδεμίαν ποτὲ μορφήν τυγχάνει δυνατόν ἵνα μετατραπῶσιν αἱ περὶ τοῦ ἡμερολογίου εἰλημμένα καὶ ἐφαρμοζόμενα ἀποφάσεις.

«Τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ τῇ ἀδελφικῇ ὑποδείξει καὶ συστάσει τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχ-

χείου πᾶσαι ἤδη αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀπεδέχθησαν, ὡς γνωστόν, καὶ ἐφαρμόξουσιν τὸ διορθωμένον ἡμερολόγιον, πλὴν εἰσέτι τῶν Ἐκκλησιῶν Ἱεροσολύμων καὶ Σερβίας, ὧν ὁμῶς ἡ μὲν πρώτη ἀφεύκτως θὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἀναπότρεπτον, κατὰ τὸ γενικὸν παράδειγμα, διαρρύθμισιν, ἅμα τῇ σὺν Θεῷ ὁσονούπω πληρώσει τοῦ χηρεύοντος πατριαρχικοῦ αὐτῆς θρόνου, ἡ δὲ δευτέρα, ἣτις ἐκ τῶν πρώτων ἐν τῇ ἰδίᾳ περιοχῇ ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τῆς προσαρμογῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἡμερολογίου πρὸς τὸ ἐν χρήσει πολιτικὸν καὶ ἐπρωτοστάτησε μάλιστα διὰ τοῦτο εἰς τὴν λήψιν τῆς ἀποφάσεως περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ διορθωμένου ἡμερολογίου καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν χρῆσιν, πάντως δὲν θὰ βραδύνη νὰ ἀναγκασθῇ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὅπως συμμορφωθῇ πρὸς τὴν κοινὴν προῆξιν».

Τοιαύτης οὐσῆς τῆς πραγματικῆς περὶ τὸ ἡμερολογιακὸν ζήτημα καταστάσεως, ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀντιλαμβάνεται ὡς αὐτόδηλον, ὅτι οὔτε εἰς σύστασιν τινα ἄλλοίαν δύναται νὰ προβῇ πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ ἡμερολογίου, οὔτε νὰ παραδεχθῇ οἰανδήποτε μεταβολὴν τῶν ἀποφασισθέντων. Διὰ τοῦτο ἀπεκδέχεται τελεσφόρον τὴν ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτηματι συνεργασίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἑλληνικῆς Πολιτείας, ὅπως λήξῃ διὰ παντὸς καὶ ὀριστικῶς τὸ τόσον βλάπτον ἀμφοτέρας σκάνδαλον τῆς παραδόξου, ἀλλὰ καὶ τόσον θλιβερᾶς ἀντιδράσεως τῶν ὑπὸ ταραξιῶν παρασυρομένων εὐαρίθμων χριστιανῶν. Οἱ ταραξίαι οὗτοι εἶνε, ὡς γνωστόν, ἀγιορεῖται τινες φυγόδες τῶν μετανοιῶν των μοναχοί, οἵτινες, «ἐπίορκοι γινόμενοι τῶν δοθεισῶν κατὰ τὴν κουράν των μοναχικῶν ἐπαγγελιῶν, ἐξέρχονται ἀδεῶς εἰς τὸν κόσμον καὶ περιφέρονται σκανδαλωδῶς ἐν αὐτῷ, ἐν οἴῃσει δὲ κακοζήλω ἐμφανίζονται ὡς διδάσκαλοι καὶ ποδηγῆται, ἐνῶ ἀπόλυτον ὀφείλουσι, κατὰ τὸν ὅρκον αὐτῶν, ὑποταγῆν

και εὐπειθειαν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἀνωτέρας αὐτῶν ἀρχῆς».

Περὶ τῶν οὕτω περιφερομένων ταραξιῶν τούτων και ἐν γένει περὶ τῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν τὸ Οἰκουμένικόν Πατριαρχεῖον ἤδη ἠξίωσε παρὰ τῆς Ἱ. Κοινοτήτος τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὅπως εἰς μηδένα αὐτῶν ἐπιτρέπηται ἢ ἐκεῖθεν ἔξοδος, εἰ μὴ δι' ὠρισμένην διακοινίαν ἢ ἄλλην ἀνάγκην και ἐπὶ ὠρισμένῳ διαστήματι χρόνου, σαφῶς και ὑπ' εὐθύνην τῶν οἰκείων μονῶν σημειούμενας ἐν γραπτῇ πρὸς αὐτοὺς ἀδείᾳ, ἐπιδεικνυομένη πρὸς τὰς ἐκασταχοῦ ἐκκλησιαστικὰς και πολιτικὰς ἀρχάς, ἐπὶ πλέον δ' ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἱ. Κοινοτήτος ὅπως ἀποσταλῆ εἰς αὐτὸ κατάλογος πάντων τῶν ἔξω τοῦ ἱεροῦ τόπου σήμερον εὐρισκομένων ἀγιορειτῶν μοναχῶν μετὰ σημειώσεως τῆς αἰτίας τῆς ἀπουσίας των και τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς ἐκάστου. Δὲν ἀμφιβάλλει δὲ ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ὅτι ἢ τε καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία και ἡ εὐσεβῆς ἑλληνικὴ Πολιτεία θὰ λάβωσιν ὀριστικὰ μέτρα κατὰ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ παραμονῆς αὐτῶν πέραν τῆς δοθείσης εἰς αὐτοὺς προθεσμίας, ὡς και καθ' οἴουδῆποτε ἄλλου μοναχοῦ ἢ καθηρημένου κληρικοῦ, οἵτινες ταραττοῦσι τὸν εὐσεβῆ λαόν, ἵνα οὕτω καταπαύσῃ πᾶσα ταραχὴ «δι' ἀνύπαρκτον ζήτημα» δημιουργούμενον διὰ τῶν ἀτασθαλιῶν «τῶν ἐσκοτισμένων τὴν συνείδησιν ταραξιῶν.»

ΠΩΣ ΕΙΔΟΝ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΑΓΩΓΗΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

[2]

Διδασκομένη ὕλη και διδακτικὰ βιβλία: Τὸ κέντρον τῆς διδασκαλίας ἀποτελεῖ εἰς τὰ τῆς διαμαρτυρομένης κυρίως ὁμολογίας σχολεῖα ἡ διδασκαλία ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Παλαιὰ και Καινὴ Διαθήκη εὐρίσκειται εἰς τὰς χεῖρας ἐκάστου μαθητοῦ ἀπὸ τῆς κατοικήτης τάξεως μέχρι τῆς ἀνωτάτης. Ἐχει προκαλέσει ἀληθῶς τὸν θαυμασμόν μου ἡ οἰκείωσις, ἢ ὁποῖα παρατηρεῖται, πρὸς τὴν Ἱερὰν Βίβλον, ἢ ὁποῖα θεωρεῖται και ὡς τὸ ἀπαραίτητον ἀπόκρημα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Ἀναμφιβόλως δὲ ἡ τόσῃ εὐρεῖα διάδοσις τοῦ ἱεροῦ Βιβλίου παρὰ ταῖς οἰκογενεῖαις ὀφείλεται και εἰς τὴν ἐκ τοῦ σχολεῖου ἐπίδρασιν. Οὐχὶ μόνον ὁ μαθητὴς τοῦ ἀνωτέρου σχολεῖου, ἀλλὰ και αὐτὸς ὁ μαθητὴς τῶν μέσων τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολεῖου εἶναι ἐφοδιασμένος διὰ τῆς Γραφῆς. Εἰς ποῖας θλιβερὰς σκέψεις ἀγόμεθα, ὅταν ἐνθυμούμεθα, ὅτι γενομένης ποτὲ παρὰ τῶν παρ' ἡμῖν ἀρομοδιωτάτων τῆς λαμπροτάτης εἰσηγήσεως περὶ τῆς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἑλλήνου μαθητοῦ παραδόσεως ὀλο-

κλήρου τοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰς ποῖας μικρολόγους συζητήσεις κατήλθομεν, ὡστε τελικῶς νὰ ναυαγήσῃ ἡ ὠραία ἰδέα. Ἀλλὰ και ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρέπει προσέτι νὰ παρατηρηθῆ εἶναι ὅτι, ἐνῶ ὑπάρχουσι και διαρκῶς λαμβάνουσι χώραν μεταφράσεις τῆς Γραφῆς εἰς τὸ σημερινὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα, ἐν τούτοις ἢ εἰς χεῖρας τῶν μαθητῶν παραδιδόμενη Βίβλος εἶναι ἢ ὑπὸ τοῦ Λουθηρου μεταφρασθεῖσα και οὐδεμία ἠκούσθη πρὸς τοῦτο διαμαρτυρία, ἂν και διὰ τοὺς μικροτέρους ἰδίως μαθητὰς οὐχὶ ὀλγαὶ παρουσιάζονται αἱ γλωσσικαὶ δυσχερεῖαι λόγῳ τῆς μετὰ τῆς παλαιότερας και τῆς ἐν χρήσει γλώσσης διαφορᾶς. Ἀσφαλέστατα δὲ δὲν ὀφείλεται τοῦτο εἰς γλωσσικὴν πολιτικὴν—πόσον ὀφελίμων θὰ ἦτο, ἐὰν καταρωθῆτο νὰ κατανοηθῆ και παρ' ἡμῖν, ὅτι οἱ γλωσσικοὶ ἀγῶνες δὲν πρέπει νὰ εὐρίσκωσι θέσιν ἐπὶ τοιούτων πεδίων, ἐφ' ὅσον ἢ ἀγία Ἐκκλησία ἀπέβλεψε πάντοτε πρὸς τὴν γλώσσαν οὐχὶ ὡς πρὸς μορφὴν, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποῖου θὰ ἐξυπηρετεῖτο πληρέστερον εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν θείων και σωτηριωδῶν ἀληθειῶν—ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν ἀνάγκην, ὅπως οἱ μαθηταὶ ἐξοικειῶνται ὅσῳ τὸ δυνατόν ἐνωρίτερον πρὸς τὴν γλώσσαν, τῆς ὁποίας λόγῳ και ἱστορικότητος και παραδόσεων ποιεῖται ἐπίσημον χρῆσιν ἢ Ἐκκλησία και ἐφ' ὅσον λόγῳ τιμῆς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ μεταρρυθμιστοῦ ἢ Λουθηρανῆ μετάφρασις κατὰ προτίμησιν ἀναγινώσκειται ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς. Ἐννοεῖται, ὅτι ὑπάρχουσι σχολικαὶ ἐκδόσεις τῆς Βίβλου, ἐφοδιασμένα διὰ πλοσίων χαρτῶν και εἰκόνων ἐντὸς και ἐκτὸς κειμένου, πραγματολογικοῦ και γλωσσικοῦ λεξικοῦ και μετὰ σχετικῶν εἰς ἐκάστην ἐνότητα ἐπιγραφῶν. Πόσον θὰ ἠῤῥχετό τις νὰ ἐξευρίσκειτο και παρ' ἡμῖν ὁ τρόπος τῆς ἀποκτήσεως μιᾶς τοιαύτης ἐκδόσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης και μάλιστα οὐχὶ εἰς τὸ σχῆμα τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου, κρατικῆς ἢ ἐκκλησιαστικῆς, προσιτῆς δὲ εἰς τοὺς μαθητὰς, ἵπότε αὐτομάτως θὰ κατεργάζοντο πολλοὶ ἐκ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν προκνησασῶν διχογνωμιῶν και ἀντιρρήσεων. Ἄλλ' ἐὰν βεβαίως τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν φαίνεται ὡς κατορθωτὸν, ἂν και βεβαίως, ἐὰν καλὴ θέλησις ὑπῆρχε, δὲν θὰ ἦτο ἀδύνατον και ἀπὸ τοῦδε, πάλιν ἢ παρ' ἡμῖν ἐκδοσις τῆς «Ζωῆς» λόγῳ και τῆς ἐλαχίστης τιμῆς τῆς θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ παρὰ τὰ κρατικὰ ἐγχειρίδια τὸ ἀπόκρημα τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων σχολείων, ἂν μὴ και τῶν φοιτῶντων εἰς τὰς δύο ἀνωτέρας τάξεις τοῦ λαϊκοῦ σχολεῖου. Ἐνθυμούμεθα, ὅτι, ὅταν ὑπηρετοῦμεν εἰς ἐπαρχιακὸν τι γυμνάσιον, εἶχεν ἐπιτευχθῆ διὰ διαφόρων συνδυασμῶν νὰ ἐφοδιασθῶσιν ὅλοι οἱ μαθηταὶ δι' ἀντιτύπον τῆς Καινῆς Διαθήκης τῆς «Ζωῆς» και μετὰ πολλῆς ἱκανοποιήσεως διεπιστοῦμεν εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα.

Ὡς συνέχεια τῆς Γραφικῆς και Εὐαγγελικῆς Ἱστορίας διδάσκειται ἢ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας εἰς δύο κύκλους, στοιχειωδέστερον μὲν εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, ἐν πολλαῖς δὲ λεπτομερεῖαις και ἐκτενέστερον ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσιν. Ἐν ᾧ δὲ εἰς τὰ καθολικοῦ δόγματος σχολεῖα ἐξετάζεται ἢ πρὸ τῆς μεταρρυθμίσεως ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας διεξοδικότερον, χω-

ρίς βεβαίως νὰ παραλείπεται ἡ ἐξονυχιστικὴ ἐξέτασις ἀπὸ τῆς καθολικῆς πάντοτε πλευρᾶς τῶν γεγονότων τῆς μετὰ τὴν μεταρρυθμίσιν ἐποχῆς καὶ δὴ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα παίζουσι σπουδαῖον ὄλον καὶ ἠσκησαν βαρυστάτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ζωῆς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὰ τοῦ διαμαρτυρομένου δόγματος παρέχεται ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς μετερρυθμισμένης Ἐκκλησίας, λαμβανούσης τῆς ἐξετάσεως καὶ ἀπολογητικῶν χαρακτήρα ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐμφανισθέντων ἀθεϊστικῶν καὶ ὕλιστικῶν συστημάτων καὶ θεωριῶν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον προῦκάλει ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν ἡμῶν, διότι παρ' ἡμῖν, ὡς μέχρι τοῦδε ἦσαν κατηρησιμῆν τὰ σχολικὰ προγράμματα, δὲν παρείχετο εἰς τὸν θεολόγον καθηγητὴν, εἰ μὴ παρεμπιπτόντως, ἡ εὐκαιρία, ἵνα ὁμιλῇ ἐπὶ τῶν θεωριῶν καὶ συστημάτων τούτων, τῶν ὁποίων οἱ μαθηταὶ λαμβάνουσι γνώσιν ὡς ξηρῶν γεγονότων ἐκ τῆς διδασκαλίας τῆς πολιτικῆς Ἱστορίας τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐὰν μὴ μάλιστα, ὡς συνήθως συμβαίνει, εἶναι δεινῶς ἐπηρεασμένοι καὶ εὐνοϊκῶς πρὸς τὰς θεωρίας ταύτας διατεθειμένοι. Καὶ δὲν θὰ ἦτο ἴσως μὴ ὀρθόν, ἐφ' ὅσον ἤδη διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας διατίθεται δίωρον καθ' ἑβδομάδα διάστημα, λόγῳ τῆς μεταθέσεως ἐκ τῆς ἀνωτάτης γυμνασιακῆς τάξεως εἰς τὴν πέμπτην τάξιν, καί, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἐπραγματοποιεῖτο, ὡς ἄλλοτε σχετικῆ ἐγένετο ὑπόδειξις, ἡ εἰσαγωγὴ τῆς διδασκαλίας ἀπολογητικῶν στοιχείων, νὰ ἐγένετο καὶ παρ' ἡμῖν σχετικὸς λόγος κατὰ τὴν διαπραγματεύσιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῶν νεωτέρων χρόνων.

Εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Κατηχήσεως, ἀποτελοῦσαν κατὰ τὰ ἐπίσημα προγράμματα διδασκτικὸν θρησκευτικὸν κλάδον, παρὰ μὲν τοῖς προτεσταντικοῖς σχολείοις παρέχεται ἐλάχιστος χώρος, καὶ τοῦτο, ἴσως, διότι ἡ Κατήχσις ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς Konfirmantenunterricht, κατὰ τὴν ὁποῖαν διεξοδικώτατα ἀναπτύσσονται ἐκ τῆς μεγάλης Κατηχήσεως τοῦ Λουθήρου τὸ δογματικὸν καὶ ἠθικὸν μέρος, ὅπως δὲ τοῦναντίον εἰς τὰ καθολικῆς ὁμολογίας σχολεῖα γίνεται ἀντικείμενον εὐρυτάτης καὶ μέχρις ἐλαχιστοτάτων λεπτομερειῶν χωρούσης διαπραγματεύσεως καὶ μάλιστα εἰς τὰ σημεῖα ἐκείνα, εἰς τὰ ὁποῖα παρίσταται ἡ ἀνάγκη νὰ καταδειχθῶσιν ἄρτιώτερον αἱ διαφοραὶ μετὰ τῶν ἄλλων ὁμολογιῶν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς θρηθότητος καὶ τοῦ δικαίου τῶν καθολικῶν ἀπόψεων. Τοῦτο ἐπίσης παρατηρεῖται καὶ κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ λατρευτικοῦ μέρους διδασκόμενου εἴτε ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς καθολικῆς διδασκαλίας ἐπὶ ἐκάστου μυστηρίου, εἴτε καὶ αὐτοτελῶς. Ἐν τῷ εἰσαγωγικῷ περὶ θρησκείας γενικῶς κεφαλαίῳ διεξοδικώτερος ἢ παρ' ἡμῖν γίνεται ὁ λόγος περὶ τῶν ἄλλων θρησκευμάτων, οὕτω δὲ οἱ μαθηταὶ γνωρίζοντες ἔστω καὶ στοιχειωδῶς τὰς κυριώτερας θρησκείας ἄγονται εἰς βασικώτερον ἐκτίμησιν τῆς ὑπεροχῆς, τῆς ἀπολύτου ἀξίας καὶ τοῦ ὕψους τοῦ Χριστιανισμοῦ. Δὲν θὰ ἔπρεπεν ἴσως νὰ μὴ εἴπωμεν, ὅτι μετὰ πικρίας ἀντελήφθημεν, ὅτι κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἰδίᾳ τῆς Κατηχήσεως ὑποθάπεται ὁ φανατισμὸς

μεταξὺ τῶν δύο ὁμολογιῶν, γεγονός, τὸ ὁποῖον παρυσιάζει θλιβερωτάτην πλευρὰν ἐν τῇ ἐπαίνετῃ προαγωγῇ τοῦ σχολικοῦ θρησκευτικοῦ ἔργου καὶ τῇ ζηλευτῇ μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τῆς νεότητος.

Ἡ θέσις τοῦ μαθήματος τῆς Ἠθικῆς θεωρουμένου ὡς βαρυστάτης σημασίας κατὰ τὰ ἐπίσημα προγράμματα διδασκτικῶν θρησκευτικοῦ κλάδου εἶναι ὅπως ἐξαιρετικὴ εἰς τὰ σχολεῖα ἀμφοτέρων τῶν ὁμολογιῶν. Καὶ διδάσκειται μὲν στοιχειωδῶς ἐν ταῖς μέσαις τάξεσι τῶν ἀνωτέρων σχολείων, ἵνα βραδύτερον ἐν ταῖς ἀνωτάταις τάξεσι καταστῇ ἀντικείμενον βαρυτάτης καὶ ἐμπεριστατωμένης ἐξετάσεως, ἐν δὲ τοῖς τοῦ προτεσταντικοῦ κυρίως δόγματος καὶ πολλῶν ἐλευθέρων συζητήσεων. Ἐπεζητήσαμεν καὶ ἐπετύχομεν ὅπως παραστῶμεν, ἐπανειλημμένως δέ, κατὰ τὰς συζητήσεις ἐπὶ θεμάτων τοῦ χριστιανικοῦ κοινωνικοῦ βίου, καὶ οὐχὶ μόνον ἡ δεξιότεχνικωτάτη τῆς συζητήσεως κατεύθυνσις ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, πάντοτε κατόχου ἀπὸ πάσης πλευρᾶς τῶν ὑπὸ ἐξέτασιν θεμάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐρύτης τῆς σκέψεως καὶ ἡ σχετικῶς πρὸς τὴν ἡλικίαν τῶν πολλῶν γνώσις τῶν μαθητῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὅμως τόσῳ παμμερῆ ἀσκήσει μορφωτικῆν ἐπίδρασιν καὶ τὸ ὅλον κοινωνικὸν περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ ἡ ὅλη διαμόρφωσις τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς, ἐγένοντο ἀφορμὴ ἀποκομίσεως ἀγαθῶν ἐντυπώσεων. Εἰς τὰ σχολεῖα θηλέων κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἠθικῆς ἐξετάζονται ἐκτενέστατα τὰ σχετικὰ κεφάλαια περὶ τοῦ ἔργου καὶ τῶν καθηκόντων τῆς γυναικὸς ὡς μητρὸς, ὡς συζύγου καὶ γενικῶς ἀναπτύσσονται μετ' ἰδιαιτέρας πάντοτε ἀπόψεως ἐπὶ τὴν ἀτομικότητα καὶ κοινωνικότητα τῆς γυναικὸς οἰκεία ζητήματα τοῦ ἠθικοκοινωνικοῦ βίου.

Ἐξόχως ἰδιαιτέρα θέσις παρέχεται κατὰ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα. Καὶ ἐὰν βεβαίως πρέπει νὰ μὴ ἀφήσιμωμεν ἀπαρητήρητον τὴν ὑπερβολικὴν χρῆσιν, ἡ ὁποία ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου παρατηρεῖται εἰς τὰ καθολικὰ σχολεῖα, δὲν δικαιούμεθα ὅμως καὶ νὰ μὴ εἴπωμεν, ὅτι ἐδοκιμάσαμεν ἐκπληξιν ἐν τοῖς διαμαρτυρομένοις σχολείοις καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς προσφορᾶς τῶν θρησκευτικῶν ἄσμάτων τῶν, ἀλλὰ καὶ κυρίως διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῶν ὡς μέσον ἐν ἀρχῇ καὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς διδασκαλίας πρὸς προαγωγὴν τῆς εὐαρέστου θυμικότητος τῶν μαθητῶν, ἀπαρητήτου παραγόντος διὰ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ἐπίδρασιν τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας. Καὶ δίδεται τόση σημασία, καθ' ἣν στιγμὴν εἶναι γνωστὸν, ποῖα πεζότης καὶ ἔλλειψις ἐξάσεως διαρκίνει τὰ πλεῖστα τῶν ἄσμάτων τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς ἐπισήμοις ὕμνο λόγοις τῶν, τῶν ὁποίων γίνεται καὶ σχολικὴ χρῆσις. Ἐὰν δὲν ἀπατᾷ ἡμᾶς ἡ μνήμη, εἰς τὸ παρ' ἡμῖν τελευταῖως συνταχθέν καὶ εἰς βαθμιαίαν ἐφαρμογὴν τεθὲν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ ἑξατάξιου γυμνασίου οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ διδασκαλίας ἐκκλησιαστικῶν ἄσμάτων, τὴν ὁποῖαν ἄλλως τε καθιέρωνον τὰ πρότερον ἰσχύοντα προγράμματα. Ἀναμφιβόλως, ἐὰν μέχρι τοῦδε δὲν ὑπεδείχθη ἀρμοδίως καὶ ἡ σοβαρὰ αὕτη ἀτέλεια τοῦ νέου προγράμματος, θὰ ἐπιζη-

τηθῆ ἢ διόρθωσις, διότι οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ, ὅτι τὰ ἔξοματὰ καὶ οἱ ὕμνοι τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὡς κλασικὴ ἔκφρασις εὐσεβείας καὶ γνησίου χριστιανικοῦ βίου καὶ ὡς προϊόντα ἀνυπερβλήτου πνευματικῆς ἐξάρσεως, καταλλήλως διδασκόμενα, θέλγουσι, καταλύσουσι διὰ τῆς εἰλικρινείας καὶ τοῦ ἀνεπιτηδεύτου τῆς ποιήσεως, ὡς καὶ διὰ τῆς δραματικῆς τῶν δυνάμεως, οὕτω δὲ κέκτινται πολλὴν τὴν δύναμιν πρὸς διέγερσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναίσθηματος, διότι καὶ εὐχαρίστησιν γεννῶσιν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μαθητῶν, ἐπενεργοῦντα ἐπὶ τὴν θυμικὴν διάθεσιν αὐτῶν, καὶ τὸ καλαισθητικὸν συναίσθημα προάγουσι τὰ μάλιστα καὶ τὸν σπινθῆρα τῆς θρησκευτικῆς καταπόσεως καὶ συγκινήσεως ὑποδαυλίζουσι στρέφοντα τὰς σκέψεις αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ οὕτω κινοῦντα τὴν βούλησιν εἰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς πράξεις.

Πολλῆς προσοχῆς εἶναι ἄξια ἡ καταβαλλομένη φροντίς περὶ τὴν σύνταξιν καὶ τὴν ὄλην καλλιτεχνικὴν ἐκτύπωσιν καὶ ἐμφάνισιν τοῦ εἰς χεῖρας τοῦ μαθητοῦ παραδιδόμενου διδασκτικοῦ βιβλίου. Σαφῆς διαφαίνεται ἡ προσπάθεια, ὅπως τὸ θρησκευτικὸν διδασκαλικὸν βιβλίον τόσῳ λόγῳ τῆς καλλιτεχνικῆς του ἐμφανίσεως καὶ τοῦ πλουσίου ἐφοδιασμοῦ του δι' εἰκόνων καὶ ἀναλόγων χαρτῶν, ὅσῳ καὶ διὰ τῆς κρατούσης εἰς πολλὰς περιοχὰς συνηθείας, ὅπως τοῦ αὐτοῦ βιβλίου γίνεται χρῆσις ἐπὶ τριετίαν καὶ τῆς ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου ποικιλίας τοῦ περιεχομένου, οὐχὶ μόνον τοῦ μαθητοῦ ἐφελέκη τὸ ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ καὶ εὐχάριστον ἀνάγνωσμα εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ καθίσταται. Ἐάν δὲ δι' ὅλα τὰ διδασκτικὰ βιβλία ὑπάρχει παρὰ τοῖς μαθηταῖς καὶ δῆ, ὡς ἐπόμενον, τοῖς εὐπορωτέροις ἢ καλῇ συνήθειᾳ, ὅπως μὴ μεταπωλῶσι ταῦτα, ἀλλὰ διατηρῶσι, καὶ δῆ εἰς καλὴν κατάστασιν, ἐν ταῖς οἰκιακαῖς βιβλιοθήκαις, πολὺ περισσότερον, ὡς διεκρινώσαμεν, ἰσχύει τοῦτο διὰ τὰ θρησκευτικὰ διδασκτικὰ βιβλία, ἕνεκα ἀκριβῶς καὶ τῆς οἰκογενειακῆς χρήσεως.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

I. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

Η "ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ",

Καθὼς ἀνέγραψεν ἤδη καὶ ἡ «Ἐκκλησία», συνῆλθε τὴν 15ην Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. ἐνταῦθα ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας τὸ «Ἄ'. Συνέδριον Χριστιανικῆς Δράσεως τῆς Νεολαίας», τὸ ὅποιον ἀπρητίσθη κυρίως ἐκ τῶν μελῶν τῶν χριστιανικῶν ὁμίλων τῶν νέων καὶ νεανίδων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔχαράσσων τὰς γραμμὰς ταύτας ἔχει τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐργάζεται πνευματικῶς. Σκοπὸς δὲ τοῦ Συνεδρίου ἐκείνου, τὸ ὅποιον πρόεκυψε κατόπιν τῆς ὁμοθυμῆν ἀποφάσεως τῶν ἐπὶ μέρους ὁμίλων, οἵτινες μετέσχον αὐτοῦ, εἶχε τεθῆ ἡ μελέτη τῶν μέσων τῆς συστηματικῆς συνεργασίας καὶ τῆς ἐνιαίας δράσεως, εἰς τὰ σημεῖα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια θὰ συνέπιπτον οἱ σκοποὶ τῶν ὁμίλων τούτων καὶ θὰ εὐρίσκετο ὅτι ἦτο ἀπαραίτητος ἡ ἐνιαία ἐμφάνισις καὶ ἡ ὁμαδικὴ προσπάθεια.

Εἶχον προηγηθῆ ἐπανιλημμένοι μακρὰ καὶ λίαν γόικμει συσκέψεις εἰδικῶν ἐπιτροπῶν τῆς νεολαίας

ἐξουσιοδοτημένων διὰ τὴν πληρεστέραν μελέτην καὶ τὴν σκοπιμωτέραν ἐμφάνισιν τοῦ πράγματος καὶ εἶχεν ἤδη ἀπὸ τὰς συσκέψεις ἐκεῖνας προκύψει τὸ συμπέρασμα, ὅτι πάντων τῶν ἐπὶ μέρους ὁμίλων οἱ σκοποὶ συνέπιπτον εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς δημιουργίας κοινωνικῶν ἐργατῶν, ἱκανῶν νὰ μεταδώσωσιν εἰς τὴν νεοῦσαν κοινωνίαν τὸ ζωοποιόν πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, καὶ ἀκριβῶς πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς συνεννοήσεως καὶ τῆς συνεργασίας μεταξὺ πάντων ἔσοι γνησίως πράγματι ἐπιθυμοῦν νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀναγέννησιν διὰ τῆς ἀτομικῆς τῶν ἐργασίας.

Οἱ τρόποι τῆς καθ' ἕκαστον προσπάθειας διὰ τὴν καταλληλοτέραν ἀτομικὴν προπαρασκευὴν τῶν μελῶν, ὡς πρὸς τὸ βαρὺ τοῦτο ἔργον, βεβαίως ποικίλλουσι παρ' ἑκάστη ὀργανώσει, ἐξαρτώμενοι ἐκ τε τῆς συνθέσεως αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς ἐκάστη ἐργάζεται. Ἄλλ' ἡ ποικιλία ἀκριβῶς αὕτη, μακρὰν τοῦ ν' ἀποτελῆ ἔμπόδιον διὰ τὴν συνεργασίαν ἐπὶ κοινῷ ἐδάφους κρίνεται ὡς προσὸν διὰ τὸ σύνολον τῆς ἐργασίας, ἡ ὁποία ὀφείλει εἰς τὰ καθ' ἕκαστα νὰ προσαρμόζηται πρὸς τὰς ἐπὶ μέρους ἀτομικὰς καὶ τοπικὰς ἀνάγκας, ἡ τοιαύτη δὲ προσαρμογὴ εἶναι διὰ τὴν ὄλην ἐργασίαν λίαν ἐποχοδρομητικὴ, διότι ἀποκλείει τοὺς ἐκ τῆς μονομερείας κινδύνους, ἕνεκα τῶν ὁποίων κυρίως μέγα μέρος τῆς νεολαίας ἀπομακρύνεται συνήθως ἀπὸ τῶν τοιούτων κινήσεων. Ἡ μελέτη τοῦ κοινῷ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου συμπίπτουσιν οἱ ἀπώτεροι σκοποὶ ἑκάστου ἐπὶ μέρους ὁμίλου, κατέδειξεν ὅτι ἐπιβάλλεται ὅπως οἱ ἀπώτεροι οὗτοι σκοποὶ, συνειδητοποιούμενοι καὶ παρὰ τοῖς ὁμίλοις ὡς τοιούτοις, καὶ παρ' ἑκάστῳ ἐν τῶν μελῶν, τύχῳσι τῆς ἀπαιτουμένης καλλιτεργείας, καὶ δῆ καὶ προσαρμοσθῶσι πρὸς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας, συμφῶνως ἄλλως τε καὶ πρὸς τὸ ὑπόδειγμα, τὸ ὅποιον παρέχει ἐν προκειμένῳ ἡ ἐργασία τῆς νεολαίας τῶν ἄλλων χριστιανικῶν χωρῶν. Καὶ ἐπειδὴ αἱ ἀποφάσεις τῶν τελευταίων διορθοδόξων συσκέψεων τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τοῦ Βουκουρεστίου εἶναι ἀκόμη πολὺ πρόσφατοι καὶ ἐνδιαφέρουσιν ἰδιαιτέρως τὴν νεολαίαν μας δι' ὅσα ἐν αὐταῖς ἀναφέρονται περὶ τοῦ ρόλου, τὸν ὅποιον αἱ Παγκόσμιαι Χριστιανικαὶ Ὄργανώσεις ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὴν, ἡ προσοχὴ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὁμίλων ἐστράφη εἰς τὴν μελέτην τοῦ δυνατοῦ τῆς προσαρμογῆς τοῦ ἔργου τῆς ποθουμένης συνεργασίας τούτων πρὸς τὰς ἀποφάσεις ταύτας, δεδομένου μάλιστα ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς δὲν ἐδόθη ἀκόμη ἓ καιρὸς διὰ νὰ γίνῃ οἰαδήποτε ἄλλη παρομοίας φύσεως ἐργασία μετὰ τῶν νέων μας. Καὶ τῆς μελέτης δὲ ταύτης τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὅτι εἰς ἐπικυρίαν ἀκριβῶς τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἐργασθῶσι διὰ τὴν καὶ παρ' ἡμῖν ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεων τούτων οἱ ὑπάρχοντες ἤδη ἐν δράσει χριστιανικοὶ ὁμίλοι τῶν νέων καὶ νεανίδων ἔσοι μάλιστα ἔχουν κοινὴν τὴν καταγωγὴν ἢ τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν ἢ ὅπως δήποτε ἔτυχε νὰ συγγενεύωσιν ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐργασίας τῶν - θὰ ἠδύναντο νὰ προθῶσιν εἰς μίαν συσσωμάτωσιν, ἢ ὁποία λίαν προθύμως θὰ ἐχρησίμευεν ὡς βάσις διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἔργου τῆς δι' αὐτῶν τῶν

νέων προσπαθείας πρὸς κατανόησιν καὶ διάδοσιν τῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, εἰς τὴν μελέτην τῶν ὁπίων κυρίως θὰ ἐπιδοθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος.

Ἀπὸ τῶν σκέψεων τούτων ἐρμώμενοι συνήλθον, ὡς ἐλέχθη ἤδη, οἱ ἐξῆς ὄμιλοι: 1) Ἀκαδημαϊκὸς Χριστιαν. Ὀμιλος, 2) Ἀναμορφωτικὸς Ὀμιλος Νεανίδων, 3) Χριστιαν. Ὀργάνωσις «Ἀναπλάσις» Χαλκίδος, 4) Ἀναμορφωτικὸς Ὀμιλος Νεανίδων Χαλκίδος, 5) Φοιτητικὸς Ὀμιλος ΧΑΝ Ἀθηνῶν, 6) «Ὁρθόδοξος Νεολαία» τῆς «Ἀναπλάσεως» Ἀθηνῶν, 7) Ὀμιλος Νεανίδων ἢ «Ἀγ. Θέκλα» τῆς αὐτῆς «Ἀναπλάσεως», 8) «Λευκοστάυριται» τῆς «Φιλικῆς Ἑταιρείας Νέων» Πειραιῶς, 9) Ἐργαζομένη Νεολαία Χ.Α.Ν. Ἀθηνῶν καὶ 10) «Ἐλπιδοφόροι» τῆς Χ.Α.Ν. Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑποφαινομένου, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀπασχολήθησαν μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης σοβαρότητος ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος τῆς μεταξὺ τῶν συνεργασίας καὶ ἐπὶ τοῦ καθουρισμοῦ τῶν προκυπτουσῶν ἐξ αὐτῆς κυριωτέρων λεπτομερειῶν. Τὸ πνεῦμα, ὑπὸ τοῦ ὁποῦο διεπνέοντο αἱ γενόμεναι ἀνακοινώσεις, ἡ ἐπικρατήσασα ἀδελφικὴ αὐτόχρημα ἀτμόσφαιρα, τὸ ἐπακολουθήσαν κοινὸν γεῦμα, ὅπερ ὑπενθύμισε τὰς πρωτοχριστιανικὰς ἀγάπας, ἡ ἐπιμέλεια, μεθ' ἧς εἰργάσθησαν αἱ εἰδικαὶ ἐπιτροπαί, διὰ νὰ παρουσιάσωσιν ἐτοιμους προτάσεις πρὸς τὴν ὀλομέλειαν, καὶ ἡ ἐπικρατήσασα ἀξιοζήλητος τάξις, κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν προτάσεων τούτων δὲν ἦτο δυνατὸν παρὰ νὰ δώσωσι τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὅποιον ἀνεμένετο ἀπὸ μίαν τοιαύτην συγκέντρωσιν καὶ τὸ ὅποιον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶναι ἄλλο παρὰ ἡ θαθεῖα συναίσθησις τῆς σημασίας, τὴν ὁπίαν διὰ τὴν ζωὴν τῆς ἰδίας τῆς νεολαίας ἔχουσι τοιαῦται εὐκαιρία, καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ συντονισμοῦ τῶν προσπαθειῶν, ὥστε τὸ πνεύματος τούτου κοινωνοὶ νὰ γίνωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότεροι νεοί.

Δυστυχῶς τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπιτρέπει τὴν παράθεσιν τεμαχίων τινῶν ἐκ τῶν θαυμασίων πράγματι ἀνακοινώσεων τῶν ἀντιπροσώπων, διὰ τῶν ὁπίων καταφαίνεται ἡ διρατικότης καὶ ἡ διαύγεια μὲ τὴν ὁπίαν ἡ ἰδία ἡ νεολαία—καταλλήλως παιδαγωγουμένη—δύναται νὰ διακρίνη τὰς ἰδίας τῆς ἀνάγκης καὶ τοὺς ἰδιαιτέρας τῆς κινδύνους, διρατικότης καὶ διαύγεια, τὴν ὁπίαν θὰ ἠδύχομεθα νὰ εἶχον πολλοὶ ἐξ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἔχουσι πάντοτε ἐτοιμους καὶ προχείρους λύσεις δι' ὅλα τὰ ζητήματα, διὰ τὰ ὅποια συνήθως παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον εἴμεθα ἀρμόδιοι ἔλοιοι, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχομεν καὶ τὴν σχετικὴν εὐθύνην ἐπὶ τῶν ὤμων μας. Οἱ ἐκ τῶν ἐνηλίκων παρακολουθήσαντες τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν διὰ τὸ αἶσθημα τῆς αἰσιοδοξίας τὸ ὅποιον ἐνεπνεύσθησαν ἀκούοντες νέους καὶ νεάνιδας τῆς σημερινῆς ἐποχῆς νὰ ὀμιλοῦν καὶ νὰ ἐργάζονται κατὰ τρόπον τοιοῦτον. Παρακολουθοῦντες δὲ καὶ ἡμεῖς μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης τὰ ἀποτελέσματα τῆς μετσοφαίρας, τὴν ὁπίαν ἡ εὐκαιρία αὕτη ἐδημοῦρηγησεν, ἐλπίζομεν μὲν εἰς τὴν συνέχισιν τῆς, δὲν λησμονοῦμεν ὅμως ὅτι, ἐὰν ἀνάλογοι εὐκαιρία δὲν χρησιμοποιῶνται καταλλήλως καὶ ἀποτελεσματικῶς, δὲν

ἀποδίδουν ποτὲ τὰ προσδοκώμενα ὀσοδῆποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ ἀρχικὸς ἐνθουσιασμός. Ἐπὶ πλεόν δὲ ἔχομεν ὑπ' ὄψει ὅτι ἐνθουσιασμός ψυχρὸς δι' οἰονδῆποτε λόγον εἶναι ἀδύνατον πλεόν νὰ ἀναθερμανθῆ εἰς τὸ μέλλον, διότι δημιουργεῖ ἀνθρώπους—ὅταν μάλιστα περὶ νέων πρόκειται—ἀπαισιοδοξοῦντας καὶ διὰ πᾶσαν νέαν προσπάθειαν. Οἱ νεοὶ μας ἔχουσι εὐθύνην νὰ τηροῦν τὰς καλὰς ἀποφάσεις τῶν, ἀλλὰ καὶ ἰδικὴν μας ὑποχρέωσιν μεγαλειότερα εἶναι νὰ τὴν ἐνθαρρύνωμεν εἰς τὴν τήρησιν αὐτῶν καὶ νὰ προλαμβάνωμεν τὰς ἀπογοητεύσεις τῆς, αἱ ὅποια εἶναι φυσικαί, ὅταν ἀρχίζουν τῶν γεροντοτέρων αἰ... σφαί μεμψιμοιρία.

ΕΜΜ. Γ. ΜΥΤΙΑΗΝΑΙΟΣ
Πρωτοπρεσβύτερος

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

[8]

20. Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας.

Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτης εὐρίσκειτο ἡ Μητρόπολις Χριστιανουπόλεως. Διὰ τοῦ ὁτος τοῦ 1833 ἰδρύθη ὡς Ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὸν τίτλον Τριφυλίας ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας. Διὰ τοῦ Σ' νόμου ὀνομάσθη «Ἐπισκοπὴ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας», ἀπὸ δὲ τοῦ 1922 Μητρόπολις.

1) Παΐσιος Βυζάντιος, ὁ ἀπὸ Ἐπισκόπου Ἐλαίας 1833—1849.

2) Γρηγόριος Ρώτας 1852—1865.

3) Βαρθολομαῖος Σωτηριάδης 1866—1871.

4) Ἰγνάτιος Ζερβόπουλος 1871—1878.

5) Νεόφυτος Παναγιωτόπουλος 1882—1903.

6) Γαβριὴλ Παπαϊωάννου 1907—1920.

7) Ἀνδρέας Τριανταφύλλου 1922—.

21. Μητρόπολις Ὑδρας καὶ Σπετσῶν.

Ἡ νῦν Μητρόπολις ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν Αἰγίνης καὶ Ὑδρας καὶ ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν Δαμαλῶν ὑποκειμένην τῇ Μητροπόλει Κορίνθου. Διὰ τοῦ ὁτος τοῦ 1833 ἰδρύθη ἡ Ἐπισκοπὴ Ὑδρας καὶ Τιαρῆνου (Σπετσῶν), ἐκ τῶν ὁμωνύμων νήσων. Τῷ 1842 ἡ Ἐπισκοπὴ Ὑδρας κ.τ.λ. ὑπῆχθη τῇ Ἀργολίδος. Διὰ τοῦ Σ' νόμου τοῦ 1852 ἐπανιδρύθη ὡς «Ἐπισκοπὴ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν» μετὰ τῶν Ἐπαρχιῶν Ἐρμιονίδος καὶ Τροιζηνίας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1922 εἶναι Μητρόπολις.

1) Γεράσιμος Ράλλης Σπανός, ὁ ἀπὸ Μητροπολίτου Αἰγίνης 1833—1842.

2) Νεόφυτος Κωνσταντινίδης 1852—1875.

3) Ἀρσένιος Γουμποῦρος 1882—1906

4) Ἰωάσαφ Σίακος 1907—1910

5) Προκόπιος Καραμάνος α'. 1912—1917. β' 1920--

22. Μητρόπολις Φθιώτιδος.

Μέγα μέρος τῆς Μητροπόλεως ταύτης κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως ἀπετέλει τὴν Μητρόπολιν Νέων Πατρῶν (Ὑπάτης) καὶ τὰς Ἐπισκοπὰς Μενδενίτσης ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν καὶ Ζητουνοῦ ἀνήκουσαν τῇ Μητροπόλει Λαρίσσης. Διὰ τοῦ ὁτος τοῦ 1833 ἰδρύθησαν δύο Ἐπισκοπαί, ἡ τῆς Φθιώτιδος καὶ ἡ τῆς Λοκίδος, ἐκ τῶν ὁμωνύμων

ἐπαρχιῶν. Διὰ τοῦ Σ' νόμου τοῦ 1852 ἐγένετο Ἀρχιεπισκοπὴ ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τῶν δύο μνημονευθεισῶν ἐπισκοπῶν τοῦ 1833. Τῷ 1900 ἐγένετο Ἐπισκοπὴ συγχωνευθέντος αὐτῆς μέρους τῆς Ἐπισκοπῆς Θαυμακοῦ (Δομοκοῦ), ἀπὸ δὲ τοῦ 1922 Μητροπόλις. Τῷ 1932 μέρος τῆς Ἐπαρχίας Εὐρυτανίας τῆς καταργηθείσης Μητροπόλεως Ναυπακτίας κτλ. ὑπέχθη αὐτῇ.

α) Ἐπίσκοποι Φθιώτιδος.

- 1) Ἰάκωβος, ὁ ἀπὸ Μητροπολίτου Εὐρίπου 1833—1851.
- 2) Καλλίνικος Καστόρχης 1852—1877.
- 3) Κωνσταντῖνος Καλοζύμης 1894—1902.
- 4) Θεόφιλος Ἰωάννου 1906—1913
- 5) Ἰάκωβος Παπαϊωάννου 1914—1932.
- 6) Ἀμβρόσιος Νικολαΐδης, ὁ ἀπὸ Μητροπολίτου Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας 1932—

β) Ἐπίσκοποι Λοκρίδος.

Ἀγαθάγγελος, ὁ ἀπὸ Μητροπολίτου πρώην Ἀγκύρας 1833—1852.

23. Μητρόπολις Φωκίδος.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως ἀπετελεῖτο ἐκ μέρους τῆς Ἐπισκοπῆς Ταλαντίου καὶ Διαυλείας, Σαλώνων ὑποκειμένων τῇ Μητροπόλει Ἀθηνῶν, ὡς καὶ ἐκ τῆς Λοιδωρικίου ὑποκειμένης τῇ Μητροπόλει Λαρίσης. Διὰ τοῦ Δ)τος τοῦ 1833 ἰδρύθη ἡ Ἐπισκοπὴ Φωκίδος ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν Παρνασσίδος καὶ Δωρίδος. Ἀπὸ τοῦ 1922 Μητρόπολις.

- 1) Νεόφυτος Ἀδάμης, ὁ ἀπὸ Ἐπισκόπου Καρύστου 1833—1842.
- 2) Ἰωσήφ Διστομίτης 1852—1854; (1855).
- 3) Δαυῖδ Μολοχάδος 1855—1887.
- 4) Ἀμβρόσιος Τσάπος α'. 1901—1917. β'. 1920—1928.
- 5) Ἰωακείμ Ἀλεξόπουλος, ὁ ἀπὸ Ἐπισκόπου πρώην Βοστώνης 1930.—

24 Μητρόπολις Χαλκίδος.

Ἄπε ελεῖτο ἐκ τῆς Μητροπόλεως Εὐρίπου (Χαλκίδος) ἐχούσης ὑφ' ἑαυτὴν τὴν Ἐπισκοπὴν Καρύστου, ὡς καὶ ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν Σκοπέλου ὑποκειμένην τῷ Λαρίσης. Διὰ τοῦ δ)τος τοῦ 1833 ἰδρύθη ὡς μόνιμος Ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὸν τίτλον Εὐβοίας, διατηρηθεισῶν τῶν Ἐπισκοπῶν Καρυστίας καὶ Σκοπέλου, ἀλλ' ὡς προσωρινῶν. Τῷ 1841 ἠνώθη αὐτῇ ἡ Ἐπισκοπὴ Σκύρου, τῷ δὲ 1842 προσετέθησαν καὶ αἱ Ἐπισκοπαὶ Καρυστίας καὶ Σκοπέλου. Διὰ τοῦ Σ' νόμου τοῦ 1852 ἀνεκηρύχθη Ἀρχιεπισκοπὴ ὑπὸ τὸν τίτλον Χαλκίδος (μετὰ Ξηροχωρίου, Σκιάθου Σκοπέλου καὶ Ἀλονήσου), ἀποσπασθείσης τῆς Ἐπαρχίας Καρυστίας καὶ Σκύρου, αἵτινες ἀπετέλεσαν ἴδιαν Ἐπισκοπὴν μέχρι τοῦ 1900, ὅτε ἡ Χαλκὶς ἐγένετο Ἐπισκοπὴ, συγχωνευθείσης αὐτῇ καὶ τῆς Ἐπισκοπῆς Καρυστίας, καὶ ἐτιτολορηθῆ «Χαλκίδος καὶ Καρυστίας». Τῷ 1922 ἐγένετο Μητρόπολις ἀποσπασθείσης τὸ δεύτερον τῆς ἐπαρχίας Καρυστίας καὶ τῆς Ν. Σκύρου, αἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν Μητρόπολιν Καρυστίας.

α) Ἐπίσκοποι Χαλκίδος.

- 1) Ἀνθιμος, ὁ ἀπὸ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ Λεβαδείας 1833—1836,
- 2) Νεόφυτος Ἀδάμης, ὁ ἀπὸ Ἐπισκόπου Φωκίδος 1842—1851.
- 3) Καλλίνικος Καμπάνης 1852—1879.
- 4) Χριστοφόρος Σταματιάδης 1882—1892.
- 5) Εὐγένιος Δεπάστας 1893—1905.
- 6) Παντελεήμων Κριετζίης 1906—1907.
- 7) Χρυσάνθος Πρωβατῆς 1907—1921.
- 8) Γρηγόριος Πλειαδῆς 1922—

β) Ἐπίσκοποι Σκοπέλου.

Εὐγένιος 1797—1842.

(Συνεχίζεται)

Ι. Σ. ΜΠΟΥΑΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ σημερινὴ νεολαία.

Ἡ διὰ τοῦ Α' συνεδρίου χριστιανικῆς δράσεως τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας σημειωθείσα κίνησις, περὶ ἧς καὶ ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ» ὁ λόγος, φαίνεται προοιωνιζομένη σταθερὰν τροπὴν τῆς νεανικῆς ἡλικίας πρὸς τὴν μόνην εὐθείαν καὶ βασιλικὴν, τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰ εὐγενῆ ἰδανικὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἔθνους τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἡ ἀπόφασις περὶ συσσωματώσεως τῶν διαφόρων δμίλων εἰς μίαν ὁμοσπονδιακὴν ἔνωσιν δέον νὰ επικροτηθῆ, ἐὰν δὲ ἡ κίνησις αὕτη τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας ἐν τῷ προγράμματι τῆς περιέλαβεν ἀξιεπαίντως πρωτίστην προσπάθειάν της τὴν ἐπαφὴν πρὸς τὰς νεολαίας τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων χωρῶν. Ὅτι προέχει, φρονοῦμεν, εἶτε ἢ ὑπὸ τὴν χριστιανικὴν της σημαίαν προσέλκυσις τῆς ἰδικῆς μας σπουδαζούσης νεολαίας, τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν ἄλλων ἀνωτάτων σχολῶν. Ἡ δρᾶσις αὕτη εἶνε ἀναντιρρήτως ἡ πασῶν σπουδαιοτέρα, διότι ἡ σημερινὴ σπουδάζουσα νεολαία θὰ ἀποβῆ ἢ ἡγέτις τάξις τῆς αὔριου, ἀπὸ τὸν ψυχικὸν δὲ κόσμον τῆς ἡγέτιδος ἀκριβῶς τάξεως θὰ ἐξαρτηθῆ ἢ τοιαύτη ἢ τοιαύτη κατεύθυνσις ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Εἰς μίαν παρομοίαν σιγάθροισιν νέων ἐν Λοιδίνῳ παρεννεθῆς ὁ ἄγγλος πρωθυεράρχης, ἐξ ὧν ἀντιλήφθη ἐξέφρασε τὸν θαυμασμόν του διὰ τὴν νεωτέραν γενεάν. Οἱ δ' «Ἐκκλησιᾶ Καίροι» τοῦ Λοιδίνου συμμεριζόμενοι τὸν θαυμασμόν τοῦ ἱεράρχου, διαπιστοῦν ὅτι, πράγματι, «εἰς τὰ καταστήματα καὶ εἰς τὰ γραφεῖα, ὡς καὶ εἰς τὰ Πανεπιστήμια, παρατηρεῖται παρὰ τοῖς νέοις πραγματικὸν ἐνδιαφέρον πρὸς τὰ οὐσιώδη καὶ τὰ σοβαρὰ καὶ μίαν εὐγενῆ ἀποστροφὴν πρὸς τὰ οὐπαρὰ καὶ τὰ ἄσχημα». Αὕτη, ἀκριβῶς, καὶ τοιαύτη νεολαία ἀποτελεῖ τὴν πραγματικὴν ἐλλίδα τοῦ σημερινοῦ κόσμου. Ἄς κινήθῃ λοιπὸν ὁ ὄρατος αὐτὸς καὶ σφριγηλὸς στρατὸς εἰς τὴν δημονοργίαν μιᾶς ἐγχεστέρως αὔριου.

Ἡ Ἐκκλησία ἐν Γερμανίᾳ.

Ἐκ τῶν κενρωτέρων ἀρθρῶν τοῦ μεταξὺ τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Βατικανοῦ συναφθέντος «Κοινοδοθέντος», περὶ οὗ ὁ λόγος ἐν ἄλλῃ σελίδι τοῦ φύλ-

